

ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
เรื่อง แนวปฏิบัติด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานสำหรับแรงงานนอกระบบ

ด้วยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีภารกิจในการคุ้มครองดูแลและส่งเสริมแรงงาน ทั้งที่เป็นแรงงานในระบบ และแรงงานนอกระบบให้มีความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสงวนรักษาแรงงานซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญ ในการพัฒนาประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ดังนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองแรงงานนอกระบบให้มีสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อม ในการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของแรงงานนอกระบบมิให้ ได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ และสุขภาพอนามัย และเกิดความร่วมมือกันในการดำเนินการและ ส่งเสริมด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทำให้เกิดความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีเช่นเดียวกับการคุ้มครองแรงงานในระบบตามกฎหมายว่าด้วย ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจึงได้ วางแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานสำหรับแรงงานนอกระบบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน” หมายความว่า การกระทำหรือ สภาพการทำงานซึ่งปลอดภัยจากเหตุอันจะทำให้เกิดการประสบอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ อนามัยอันเนื่องมาจากการทำงานหรือเกี่ยวกับการทำงาน

“แรงงานนอกระบบ (Informal Sector)” หมายความว่า ผู้ที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานและมิงานทำ แต่ไม่รวมถึงบุคคลซึ่งเป็นนายจ้างและลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมในการทำงาน

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๒ แรงงานนอกระบบทุกคนมีหน้าที่จัดและดูแลสถานที่ทำงานให้มีสภาพการทำงานที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของแรงงานนอกระบบด้วยกันมิให้ได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ และสุขภาพอนามัย

ในกรณีการทำงานของแรงงานนอกระบบที่มีหัวหน้าหรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะเดียวกัน ให้บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานของแรงงานนอกระบบตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๓ แรงงานนอกระบบที่ไปทำงานหรือร่วมปฏิบัติงานในสถานประกอบกิจการ นอกจากจะ ปฏิบัติตามประกาศนี้แล้ว ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม ในการทำงานตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานด้วย

ข้อ ๔ สิทธิใด ๆ ที่ลูกจ้างพึงได้รับจากนายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้แรงงานนอกระบบพึงได้รับการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา ในด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย กฎ ประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๒

การดูแลสถานที่ทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ข้อ ๕ แรงงานนอกระบบมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้สถานที่ทำงานมีสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ ดังนี้

(๑) ศึกษาคู่มือการใช้งาน ข้อแนะนำ ข้อควรระวัง รวมถึงอันตรายเกี่ยวกับการทำงานก่อนเข้าทำงาน เปลี่ยนงาน เปลี่ยนสถานที่ทำงาน เช่น อาคารสถานที่ทำงาน เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องยนต์ ยานพาหนะ ความร้อน ของร้อน ความเย็น ของเย็น สารเคมี กรด ด่าง ฝุ่น เสียงดัง ประกายไฟ เป็นต้น

(๒) ก่อนเริ่มการทำงานทุกครั้ง ต้องตรวจสอบ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องยนต์ เครื่องจักร สายไฟฟ้า หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้ในการทำงาน หากพบว่าการชำรุดเสียหายหรือบกพร่องซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายจากการทำงาน ให้รีบปรับปรุงแก้ไข หรือซ่อมแซม โดยช่างผู้ชำนาญ หรือหยุดการใช้งานทันที

(๓) จัดวางและจัดเก็บอุปกรณ์ในการทำงานให้เป็นระเบียบและเหมาะสม เช่น การจัดวางสายไฟ การจัดวางสารเคมีโดยแยกจากที่พักอาศัย เป็นต้น

(๔) มีขั้นตอนและวิธีการทำงานที่ปลอดภัยในงานที่ปฏิบัติอยู่ และให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

(๕) ติดป้ายเตือนอันตรายที่เหมาะสม เช่น ป้ายเตือนอันตรายจากสารเคมี เครื่องจักร ของร้อน การสั่นสะเทือน ไฟฟ้า เป็นต้น

(๖) สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ได้มาตรฐานที่เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของงาน เช่น การใส่ปลั๊กอุดหูขณะทำงานสัมผัสเสียงดัง ใส่ถุงมือถ้าต้องทำงานสัมผัสสารเคมีหรือสิ่งสกปรก ใส่แว่นตาเพื่อป้องกันเศษวัสดุสิ่งของกระเด็นเข้าตา ใส่หน้ากากกรองอากาศป้องกันการสูดดมฝุ่นหรือสารเคมี ใส่รองเท้าบูทยางในขณะทำงานในที่ชื้นแฉะ สวมหมวกกันน็อคหรือคาดเข็มขัดนิรภัยในขณะขับขี่ เป็นต้น รวมทั้งดูแลรักษาอุปกรณ์ดังกล่าวให้สามารถใช้งานได้ตลอดระยะเวลาทำงาน

(๗) มีการป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่น คิว และสารเคมีต่างๆ และหลีกเลี่ยงการสัมผัสโดยตรง หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ ต้องใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับลักษณะงาน

(๘) มีแสงสว่างเพียงพอและเหมาะสมต่อการทำงาน เช่น ไม่ต้องเพ่งสายตาในการทำงานมากเกินไป แสงสว่างต้องไม่จ้าจนต้องหยีตา เป็นต้น

(๙) มีเวชภัณฑ์และยาที่จำเป็นเพื่อปฐมพยาบาลเบื้องต้นในจำนวนที่เพียงพอ สำหรับการทำงานที่มีความเสี่ยง เช่น ของร้อน สารเคมี อุบัติเหตุจากของมีคมหรือเครื่องจักร เป็นต้น

(๑๐) มีเครื่องป้องกันอันตรายสำหรับเครื่องจักร เช่น ที่ครอบป้องกันอันตรายส่วนที่เคลื่อนที่ได้ของเครื่องจักร อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการกระเด็นของวัสดุหรือประกายไฟ เป็นต้น

(๑๑) จัดสถานที่และท่าทางการทำงานเพื่อลดความเมื่อยล้า เช่น มีที่พักขาในการยืนทำงาน ใช้เก้าอี้ที่มีพนักพิงหลัง เปลี่ยนท่าทางระหว่างการทำงานที่เคลื่อนไหวช้าๆ มีระยะห่างระหว่างแขนกับชิ้นงานหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมไม่ให้เกิดการเอี๊ยบแขน ปรับที่นั่งหรืออุปกรณ์ควบคุมการขับเคลื่อนพาหนะให้เหมาะสม เป็นต้น

(๑๒) มีการหยุดพักระหว่างการทำงานที่เหมาะสมตามสภาพของการทำงาน เช่น มีเวลาพักอย่างน้อยหนึ่งชั่วโมง เมื่อทำงานติดต่อกันมาแล้วไม่เกินสี่ชั่วโมง เป็นต้น

(๑๓) มีน้ำดื่มสะอาด และมีสถานที่รับประทานอาหารแยกต่างหากจากบริเวณที่ทำงาน รวมถึงดูแลห้องน้ำห้องส้วมให้สะอาดและเพียงพอต่อจำนวนคน

(๑๔) ไม่ทำงานที่มีวัตถุติดหรือสารเคมีที่ไม่รู้จักหรือไม่ทราบอันตรายที่แท้จริง เช่น ไม่มีฉลากกำกับสารเคมี ไม่ระบุแหล่งผลิตหรือชื่อผู้ผลิต เป็นต้น

(๑๕) ไม่ทำงานที่มีวัตถุติด อุปกรณ์หรือเครื่องจักร ที่มีความเสี่ยงมากกว่าที่จะควบคุมได้ เช่น วัตถุไวไฟปริมาณมาก วัตถุระเบิด สารก่อมะเร็ง เครื่องจักรขนาดใหญ่ ภาชนะที่มีความดันสูง เป็นต้น

(๑๖) ในกรณีมีผู้ปฏิบัติงานเป็นจำนวนมากในสถานที่ทำงานที่มีผนังกันทุกด้าน จัดให้มีทางหนีไฟหรือทางออกฉุกเฉินอย่างน้อยสองทาง หากสถานที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้ ให้มีถังดับเพลิงที่มีมาตรฐานเพื่อใช้ในการดับเพลิงขั้นต้น

หมวด ๓

การส่งเสริมสุขภาพ

ข้อ ๖ แรงงานนอกระบบมีหน้าที่ดำเนินการส่งเสริมการปฏิบัติเพื่อให้ปราศจากอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน ดังนี้

(๑) งดสูบบุหรี่ในสถานที่ทำงาน หรือกำหนดสถานที่สูบบุหรี่และที่ทิ้งบุหรี่ให้แยกต่างหากจากผู้ปฏิบัติงาน และมีการส่งเสริมการงดสูบบุหรี่ สุรา และสารเสพติด

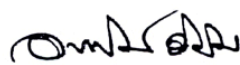
(๒) มีการตรวจสุขภาพประจำปี อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

(๓) มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น การออกกำลังกาย การรณรงค์รับประทานอาหารที่สะอาดและปรุงให้สุก เป็นต้น

(๔) มีการล้างมือก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง และทำความสะอาดร่างกายทันทีหลังเลิกการทำงาน

(๕) มีการคัดแยกและเก็บขยะจากการทำงาน และกำจัดตามข้อบัญญัติของท้องถิ่น

ประกาศ ณ วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

(นายอาทิตย์ อัสโม)

อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน